Kuhan

MAISEMANHOITOSUUNNITELMA 2018

Luke LUONNONVARAKESKUS
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
RAMBOLL

Lukijalle

Edessäsi on Kuhan kylän maisemanhoitosuunnitelma. Tämän maisemanhoitosuunnitelman suunnitteluun ja rakentamiseen on saatu rahoitus Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Rahoituslähteenä on ollut Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, jossa on mukana myös Euroopan unionin rahoitusta. Myös Ranuan kunta on kannustanut työtämme. Suunnittelutyö on tehty rahoitetun hankkeen, Voimaantuvat kylät puitteissa. Tässä hankkeessa hallinnoijana on Luonnonvarakeskus ja työtä on tehty yhdessä Ramboll Finland Oy:n kanssa. Luonnonvarakeskuksesta työhön osallistuivat Rauno Kuha ja Marja Uusitalo ja Ramboll Finland Oy:stä Erika Kylmänen, Kalle Kemppainen ja Antje Neumann.

Sisällöltään suunnitelma on pyritty rakentamaan selkeäksi, helppolukuiseksi ja mahdollisimman hyvin kylää ja sen ympäristön keskeisiä tekijöitä esiin nostavaksi. Suunnitelmaa on elävöitetty kylistä otetuilla kuvilla. Kyläläisiä on pidetty aktiivisesti mukana suunnittelutyön kaikissa vaiheissa. Tämä tulee esille useissa kohdissa tätä maisemanhoitosuunnitelmaa. Suunnitelmassa tuodaan esille joitakin asiantuntijoiden kehitysideoita kyläkuvan edistämiseksi. Tämä ei suinkaan pois sulje kyläläisten omia ideoita, päinvastoin toivomus on, että tämä suunnitelma aktivoi kylläisiä ideoimaan ja kehittämään kyläympäristöään.

Tämä suunnitelma on jaettu kaikkiin kylän talouksiin postilaatikkojakeluna. Toivomus on, että suunnitelma saisi olla työkaluna kyläympäristön rakentamisessa kylälläsi.

Rovaniemellä 15.10.2018

Suunnittelutyöryhmän puolesta

Rauno Kuha

Sisällysluettelo

Johdanto ... 1
Maiseman yleiskuvaus ... 2
Arvokkaat ja suojellut kohteet ... 4
Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) ... 5
Arvokas kylämaisema-alue ... 6
Arvokas rakennus kylämaisemassa ... 7
Perinnebiotooppi ... 8
Hoidettavat kohteet ... 9
Säilytettävä avoin näkymä ... 10
Avattava näkymä ... 10
Puuston ja pensaikon valikoiva harvennus ... 11
Puuston ja pensaikon poisto ... 12
Uudet kohteet ... 13
Kehitettävä matkailun kohde ... 14
Uudistettava ja rakennettava polun pohja ... 15
Vanhan postireitin infopiste ... 16
Uusi puinen kävelysilta ... 17
Uusi pysäköintialue ... 18
Uusi riukuaita ... 19
Talkoot ja kurssit ... 20
Avustusten hakeminen ... 20
Lähteet ... 21
Lisätietoa ... 21

Johdanto

Olet voinut vaikuttaa tämän maisemanhoitosuunnitelman sisältöön työn eri vaiheissa. Työ käynnistettiin Kuhan kylässä elokuussa 2016 järjestetyllä kyläkävelyllä. Kyläkävelyreitin varrella oli useita pysähtymispisteitä, joissa osallistujia pyydettiin kirjaamaan ylös kohteen havaintoja. Kyläkävelyn aikana saatiin tärkeitä tietoja alueen historiasta, nykyisestä toiminnasta, ehdotuksia maiseman parannustoimista ja kehittämistarpeista. Kohteet havaintoineen merkittiin myös kartalle.

Lisää kyläläisten mielipiteitä kylämaisemasta keräsimme kevään 2017 asukaskyselyssä. Siinä pyysimme mm. merkitsemään kartalle alueet, jotka koettiin miellyttävinä ja alueet tai kohteet, jotka kaipaisivat kunnostamista.

Näiden lähtötietojen lisäksi kyliin on tutustunut maisema-arkkitehti ja biologi. Maisema-arkkitehti tarkasteli vesistöjen, metsien, peltojen ja rakennusten sijaintia maisemassa eli maisemarakennetta. Biologi kartoitti kylien perinnebiotoopit. Hyödynsimme ideoinnissa myös aiemmista inventoinneista saatuja tietoja kylän arvokkaista maisema-alueista, rakennetuista kulttuuriympäristöistä, rakennuksista, muinaisjäännöksistä ja perinnebiotoopeista. Lähtötiedot ja suunnitelma maisemanhoidosta koottiin karttaluonnokseen, johon tutustuimme toukokuussa 2017 pidetyssä kyläillassa ja uudelleen vuotta myöhemmin 2018.

Maisemanhoitosuunnitelmaa toteutetaan jo. Elokuussa 2017 järjestimme ensimmäiset maisemanhoidon talkoot Vanhan Kuhan kohdalla Posiontien varressa ja toiset talkoot elokuussa 2018 Kuhasalmen ympäristössä ja Posiontien varren koivikossa. Molemmissa talkoissa avasimme ympäristön maisemaa mm. poistamalla taimikoita ja puita. Talkookohteet valitsimme kyläläisten toiveiden ja maisemanhoitosuunnitelman suositusten perusteella.

Toivomme, että maisemanhoitosuunnitelma inspiroisi sinua ja muita kyläläisiä ja mökkiläisiä uusiin ideoihin ja aloitteisiin sekä vaalimaan ainutlaatuista kylämaisemaanne pitkäjänteisesti.

Maisemanhoitosuunnitelma koostuu maisemanhoitosuunnitelmakartasta ja sitä tukevasta kirjallisesta selostuksesta. Olemme merkinneet arvokkaat kohteet ja ehdotukset kartalle symbolein ja avanneet niitä suunnitelman selostusosan teksteissä ja valokuvissa. Ehdotuksemme ovat suosituksia, eivätkä ne velvoita maanomistajia toimenpiteisiin. Tämän selostuksen lopusta löydät tietoa rahoituslähteistä, joista voit maanomistajana, tai kyläyhteisö yhteistuumin, hakea avustusta maisemanhoitosuunnitelman toteuttamiseen.

Maisemanhoidon aikataulu Kuhan kylässä.

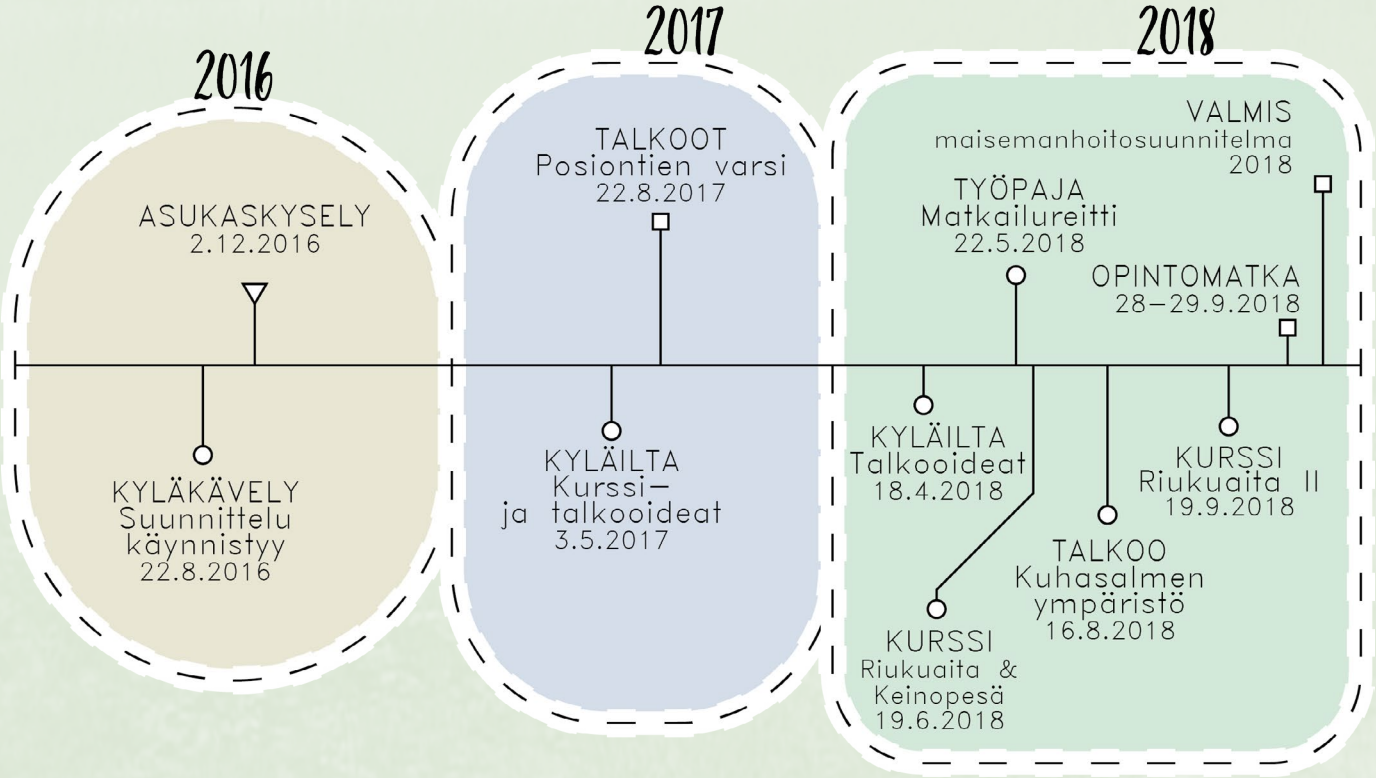

Maiseman yleiskuvaus

Ranuan kuntaa halkoo lounas-kaakkosuuntainen pienten ja keskikokoisten järvien ja harjujakson muodostama vyöhyke, joka poikkeaa luonteeltaan ympäröivästä tasaisesta ja vähäjärvisestä nevalakeudesta. Vyöhykettä kutsutaan Ranuan järvialueeksi ja sen kyliä Ranuan järvikyliksi. Kuha on yksi kylistä, jotka kuuluvat Pohjanmaan maisemamaakuntaan ja siinä tarkemmin Pohjois-Pohjanmaan nevalakeuksien seutuun. Järvialueelle on tyypillistä soiden runsaus ja soiden väleistä pilkistävät laakeat moreenimaat. Alueen poikki kulkee muutamia harjujaksoja, joita tiestö seuraa. Asutus ja viljelmät ovat keskittyneet harvojen pienten järvien ympärille, koska rannat ovat karua ympäristöään viljavampia.

Kuhan kylä sijaitsee Ranuan kuntakeskuksen kaakkoispuolella ja on yksi Ranuan vanhimmista pysyvän asutuksen alueista, jossa on asuttu ainakin 1600-luvulta lähtien. Kylä on rakentunut Kuhajärven ja Kuhan Takajärven väliin matalalle selänteelle ja alueelta on hahmotettavissa kaksi erillistä kyläaluetta. Kuhan taloryhmä muodostaa oman ryhmän ja toinen alue sijaitsee Kuhantien varrella. Näiden kahden alueen väliin jää peltoja, maatilakeskuksia, metsiä ja rantaniittyjä.

Oulunniemen rakennukset Kuhajärven itärannalla muodostavat oman pienen tiiviin ryhmän maisemallisesti kauniissa paikassa.

Kuhajärven maisemaa.

Ramua
Kuha
Petäjäjärvi
Kuukasjärvi
Kelankylä

Arvokkaat ja suojellut kohteet

Kuhan kylän alueella on monenlaisia arvokkaita kohteita, kuten Kuhan vanha kyläkokonaisuus. Myös muualta löytyy arvokasta rakennusperintöä. Alueisiin luetaan myös perinnebiotoopit. Löydät nämä kohteet symbolien avulla kartasta. Seuraavaksi kerromme kohteista tarkemmin.

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)

Kuhan kylä edustaa Ranuan vanhinta kiinteää asutusta. Kuhajärven kaakkoispään niemessä on säilynyt rakennusryhmä, joka koostuu neljästä päärakennuksesta. Talousrakennuksineen ne muodostavat kaksi vierekkäistä pihapiiriä. Järven rannassa on lisäksi kaksi aittaa 1700-luvulta. Pikkuniemen asuinrakennus on rakennettu 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa, Leinosen päärakennus on vuodelta 1890, Törmälän kaksikerroksinen päärakennus on vuodelta 1845 ja Kuhan päärakennus vuodelta 1903. Tämä Kuhan vanha kyläalue kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin (RKY 2009).

Arvokas kylämaisema-alue

Tässä inventoinnissa nähtiin, että arvokasta maisema-aluetta on Vanhan Kuhan kulttuuriympäristöä laajempi alue. Tällä alueella sijaitsee laajat viljelys- ja laidunalueet ja yhtenäinen rakennusperintö.

Kuhan kylän maisemia ovat muovanneet ensin jääkausi ja sitten esi-isiemme elämäntyö. Maanviljelyn ja karjatalouden ansiosta kylän pellot ovat pysyneet avoimina. Näkymät Kuhajärvelle avautuvat vain paikoitellen, sillä rannan ja Posiontien varren reunusmetsät ovat kasvaneet tiheiksi. Näille alueille suositellaan taimikon ja pensaikon säännöllistä poistoa tai metsänharvennusta, jotta tiellä kulkijat pääsisivät ihailemaan järvinäkymiä. Se lisäisi alueen matkailullista vetovoimaa.

Kuhan kaunis kylämaisema näkyy yllättävissä paikoissa.

Arvokas rakennus kylämaisemassa

Kuhan kylälle on tässä maisemanhoitosuunnitelmassa esitetty seitsemän arvokasta rakennusta kylämaisemassa. Suurin osa arvokkaista rakennuksista sijaitsee Vanhan Kuhan pihapiirissä. Paikallisesti arvokkaita rakennuksia ovat mm. Kuhan koulu vuodelta 1952 ja kaksi kohdetta Posiontien varressa.

Rakennukset pihapiireineen kertovat kylän historiasta, sen elinkeinoista ja kylän vauraudesta. Rakennusten pitäminen asuttuina on tärkeää alueen kulttuuriperinnön säilymiselle. Vanhojen rakennusten kunnostamiseen on mahdollista hakea avustusta, ks. s. 20.

Kuhan kylällä on merkittävää kulttuurihistoriallista rakennuskantaa.

Perinnebiotooppi

Perinnebiotoopit ovat perinteisen maatalouden vuosisatojen ja vuosikymmenien aikana synnyttämiä luontotyyppejä, kuten niittyjä, ketoja ja hakamaita. Näille alueille on vuosisataisen hoidon myötä kehittynyt omaleimainen ja rikas lajisto. Maastokartoituksessa löytyi yksi laajempi perinnebiotooppialue Vanhan Kuhan ympäristöstä. Perinnebiotooppilajeja, kuten jalominttu, ahomansikka, idänukonputki, maahumala, ketohanhikki, orvontädyke ja ojakärsämö, löytyi lammaslaitumen alueelta ja talojen pihapiiristä. Ranta-alueesta voi kehittyä runsaslajinen niitty, jos varjostavaa rantapuustoa harvennetaan ja aluetta hoidetaan laidunnuksella. Perinnemaisemat säilyvät vain laiduntamalla tai niittämällä.

Kuhan kylällä sijaitsee perinnebiotooppi Vanhan Kuhan tilan alueella.

Ilman jatkuvaa hoitoa perinnebiotooppeja uhkaa rehevöityminen ja umpeenkasvu. Nopea- ja reheväkasvuiset yleislajit, kuten ohdakkeet, horsmat ja kastikat, valtaavat helposti käytöstä poistuneet perinnebiotoopit. Ne vievät kasvutilan usein niukkaravinteiseen maaperään sopeutuneilta hidas- ja matalakasvuisilta lajeilta. Perinnebiotooppien umpeenkasvua voidaan estää raivauksella ja laidunnuksella.

Perinnebiotooppien alueen raivauksen päämääränä on tehdä avoimia niittylaikkuja ja puuryhmiä niin, että ne vuorottelevat luontevasti. Raivauksessa alueelle pyritään jättämään monimuotoista ja -ikäistä puustoa ja pensasta. Perinnebiotoopeilla ja perinnemaisemakohteilla laho- ja kolopuut, luonnonvaraiset jalot lehtipuut, vanhat puut ja osa pensastiheiköistä säästetään puustoa raivattaessa. Ne ovat tärkeitä mm. lintujen pesäpuina ja monien hyönteisten elinympäristönä.

Raivausta kevyempi toimenpide, niitto, ylläpitää alueiden avoimuutta, lisää valoa ja vähentää ravinteisuutta, mistä useimmat niittykasvit hyötyvät. Mikäli niityllä on jäljellä biotooppilajistoa, niitto tehdään kasvien kukinnan ja siementen tuleentumisen jälkeen heinäkuun puolivälissä – elokuun alussa. Niittoheinät korjataan aina huolellisesti pois, jolloin alueen ravinteisuutta vähennetään.

Alueiden hoitoon on saatavana neuvoja mm. alueellisilta maaseutukeskuksilta ja ympäristökeskuksilta. Perinnebiotooppien ennallistamiseen voi hakea avustusta, ks. s. 20.

Hoidettavat kohteet

Säilytettävä avoin näkymä

Säilytettävä avoin näkymä maisemassa on alue, josta on jo olemassa tärkeä näkymä vesistöön, avoimelle peltoalueelle tai muulle ympäristöstään poikkeavalle luonnonalueelle. Tärkeimmät kylän näkymät avautuvat Kuhajärvelle, viljelysalueille ja niitä reunustaville rakennuksille. Posiontieltä avautuvat näkymät järvelle ovat suurimmaksi osaksi peitossa. Näkymiä avautuu kuitenkin kylällä viljelysalueille. Järvi- ja peltomaisemanäkymät rakennuksineen on hyvä säilyttää aktiivisella hoidolla.

Avattava näkymä

Kuhan kylän näkymät järvelle ja kylän rakennuksiin Posiontieltä ovat tällä hetkellä sangen kapeat. Niitä kannattaa avata esimerkiksi valikoivalla harvennuksella, raivauksella tai poistamalla puita ja pensaikkoja. Tällä hetkellä näkymiä peittää tienvarren puusto ja tiheäksi kasvaneet metsät. Avattavia näkymiä ehdotetaan Posiontien varteen lähelle Kuhasalmea ja Vanhan Kuhan alueelle.

Posiontien varren kylän arvokasta kulttuurimaisemaympäristöä on tämän hankkeen aikana maisemanhoitotalkoissa jo avattu mm. raivaamalla taimikkoa ja pensaikkoa Vanhan Kuhan alueelta, Kuhasalmen ympäristöstä ja Posiontien varren reunuskoivikosta. Näkymien pitäminen avoimena vaatii säännöllistä hoitoa, joista kerrotaan seuraavaksi.

Kuhajärven kaunis järvimaisema tulee paremmin esiin, kun kasvillisuutta raivataan useammasta kohtaa.

Puuston ja pensaikon valikoiva harvennus

Avoimen maiseman korostamiseksi maisemanhoitosuunnitelmassa ehdotetaan harvennettavaksi metsiköitä, yksittäisiä puuryhmiä ja pensaikkoja. Pääosa harvennettavasta puustosta sijaitsee näkymäalueiden reunoilla, kuten pellonreunoilla.

Valikoivassa harvennuksessa säilytetään näyttävät puut ja poistetaan taimikko sekä pensaat. Luonnon monimuotoisuuden vuoksi ei pidä suosia vain yhtä puulajia, kuten koivuja, vaan säästää myös muita lehti- ja havupuita. Kaadettu puusto ja leikkuujäte kerätään pois maastosta. Valikoivaa harvennusta voidaan tehdä vuodenajasta riippumatta, mutta työlle paras ajankohtana on kevät. Harvennuksia voi tehdä ainoastaan maanomistajan luvalla.

Puuston ja pensaikon harvennus on jatkuvaa työtä, sillä jo muutamassa vuodessa rehevä peltomaa kasvattaa paljon uutta taimikkoa. Pyrkimyksenä tulee olla säännöllinen hoito. Vesistöjen ranta-alueita harventaessa täytyy ottaa huomioon vaadittavat peltojen puskurivyöhykkeet. Ympäristötuki edellyttää mm. kolme metriä leveitä, pysyvän kasvillisuuden peittämiä suojakaistoja purovesistöjen varsille.

Alla olevissa kuvissa on esimerkki kylän tyypillisen kohteen puiden valikoivaa harvennusta. Tarkoituksena ei ole tehdä paljasta aukkoa puustoon, vaan valikoivalla harvennuksella poistaa huonokuntoisia ja pienempiä puita.

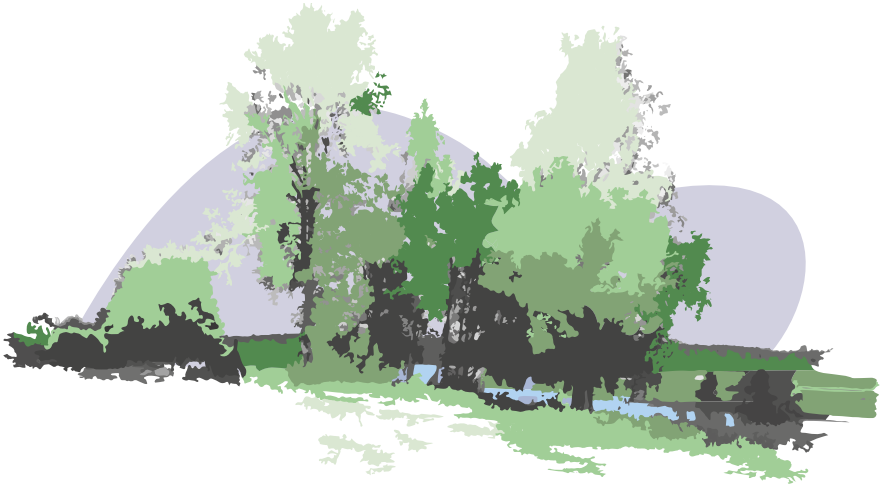

Valikoivalla harvennuksella poistetaan pieniä ja huonokuntoisia puita, ja pyritään korostamaan ryhmittelyllä hyväkuntoisten ja täysikasvuisten puiden näyttävyyttä.

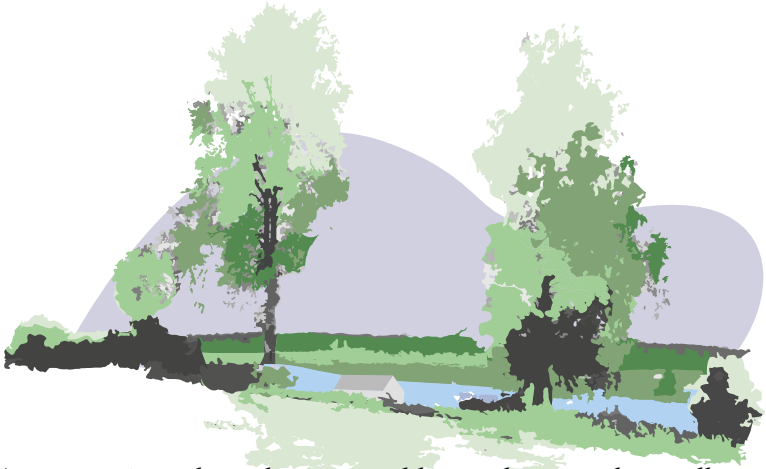

Avautuva järvinäkymä korostuu valikoivan harvennuksen jälkeen.

Puuston ja pensaikon poisto

Maisemanhoitosuunnitelmassa osoitetaan tietyille alueille puuston ja pensaikon voimakkaampaa raivausta ja poistoa. Nämä toimenpiteet avaavat tehokkaasti näkymiä ja peittoisista alueista saadaan jälleen niittyjä tai ketoja.

Raivattavalle alueelle voidaan jättää yksittäisiä maisemapuita, mutta tarkoituksena on niiton mahdollistaminen koneellisesti. Raivatut alueet vesovat ja kasvavat taimikkoa voimakkaasti ensimmäsinä vuosina raivauksesta, joten hoitoa on tehtävä myös tulevina vuosina. Jatkossa niitty tai keto voidaan leikata 1-2 kertaa vuodessa heinä- ja syyskuussa. Alueet kannattaa aidata lampaiden laidunnusta varten. Toimenpiteisiin voi hakea avustusta, ks. s. 20.

Oheisessa kuvassa on esitetty esimerkillä miten pensoittunut metsikkö voidaan raivata maisemaniityksi.

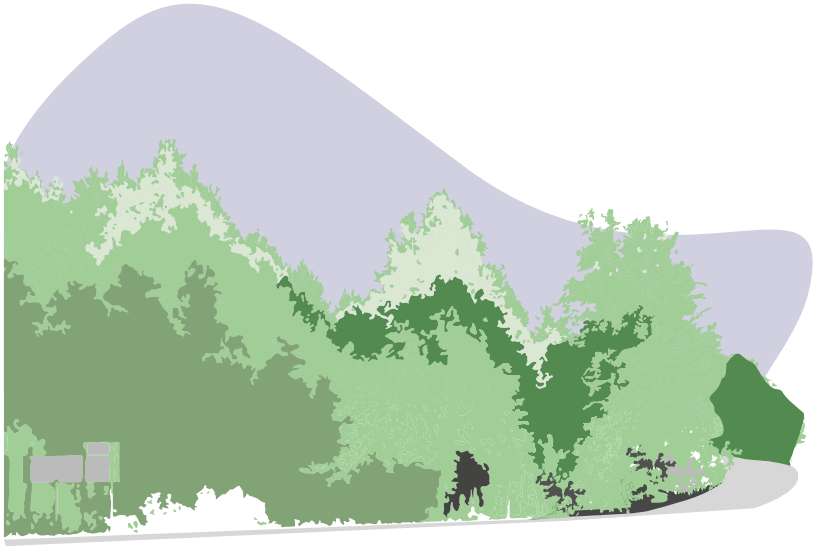

Puiden ja pensaikkojen raivausta on syytä tehdä alueilla, joilla halutaan avata täysin umpeen kasvaneita näkymiä tai palauttaa alueen alkuperäinen niitty tai keto.

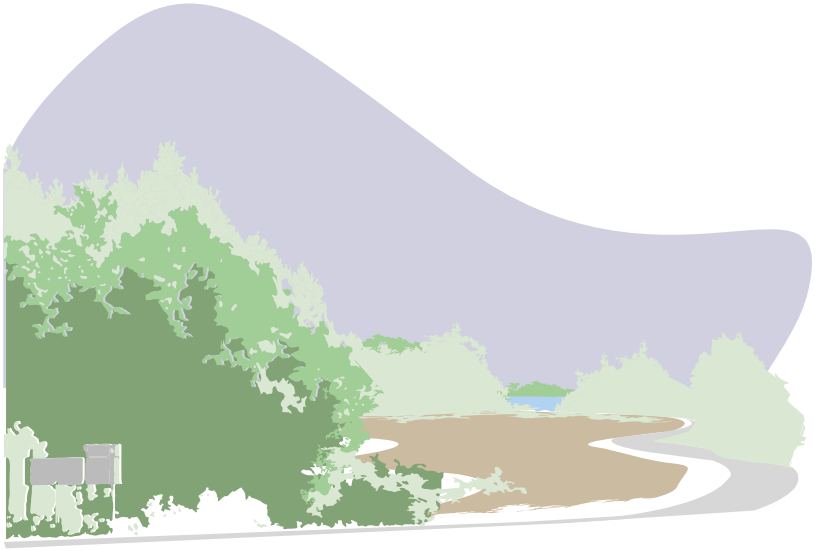

Avautuva näkymä houkuttelee pysähtymään.

Uudet kohteet

Kehitettävä matkailun kohde

Kuhan kylälle matkailu on tärkeä nykyinen ja tulevaisuuden elinkeinon lähde. Matkailu kannustaa hoitamaan kylämaisemaa, joka on tutkimusten mukaan yksi tärkeimmistä kulttuuri- ja luontomatkailun vetovoimatekijöistä. Matkailu tuo oheispalveluja kylälle ja pitää kylän elävänä ja kehittyvänä.

Kaikkien hankkeeseen osallistuvien järvikylien (Kuha, Petäjäjärvi, Kuukasjärvi ja Kelankylä) osalta on tärkeää, että alueelta löydetään yhtenäisiä matkailua ja muuta elinkeinoa edistäviä tekijöitä.

Maisemanhoitosuunnitelmassa esitetään ideoita ja kohteita matkailun kehittämiseksi. Vanhan Kuhan tila voisi toimia sekä matkailumaatilana tai luontomatkailun tukikohtana, sillä Kuhajärven ympäristössä voi mm. retkeillä, uida, kalastaa ja veneillä. Vanhan postireitin ennallistaminen ja tuotteistaminen palvelisi erityisesti kulttuurista ja historiasta kiinnostuneita matkailijoita. Kolmas kehitysidea on uusien infopisteiden sijoittaminen Posiontien varteen.

Matkailukohteiden suunnittelussa kannattaa tehdä yhteistyötä sekä kunnan että muiden järvikylien kanssa. Tätä varten tulee tehdä tarveselvityksiä ja tarkempia kohdesuunnitelmia.

Uudistettava ja rakennettava polun pohja

Kuhalle on tuotu postia aikanaan vanhan postireitin kautta, ja reitin linjaus näkyy maastossa yhä. Uuden Posiontien myötä vanha reitti on pusikoitunut ja peittynyt. Maisemanhoitosuunnitelmassa ehdotetaan parannettavaksi vanha postireitin polun pohja. Polkuyhteys jatkuu Posiontien varressa kohti Kuhantietä hyödyntäen olemassa olevaa uraa. Uudistettava ja osin uudelleen rakennettava polku parantaa kyläläisten kulkuyhteyksiä ja lisää liikenneturvallisuutta ja palvelisi matkailua.

Polku sijaitsee useiden kiinteistöjen alueella, joten polun linjauksesta tulee sopia maanomistajien kanssa. Polun lopullinen linjaus tehdään maastossa. Tie voidaan pitää kulkukelpoisena talvella joko tamppaamalla (esim. moottorikelkalla) tai maan jäätyessä linkoamalla.

Liikennöity Posiontie voi olla jalankulkijalle vaarallinen.

Vanhan postireitin infopiste

Matkailun edistämiseksi tässä maisemanhoitosuunnitelmassa ehdotetaan rakennettavaksi kaksi infopistettä kunnostettavan postireitin alku- ja loppupäihin. Infopiste on taulu, jossa kerrotaan Kuhan yleistä historiaa ja tarinoita vanhan postireitin historiasta. Infotaulussa voidaan myös kertoa alueen luonnosta, kasvillisuudesta ja eläimistä.

Infotauluun voidaan sijoittaa kartta, jossa esitellään muun muassa alueen kiinnostavat luontokohteet ja matkailumajoitus.

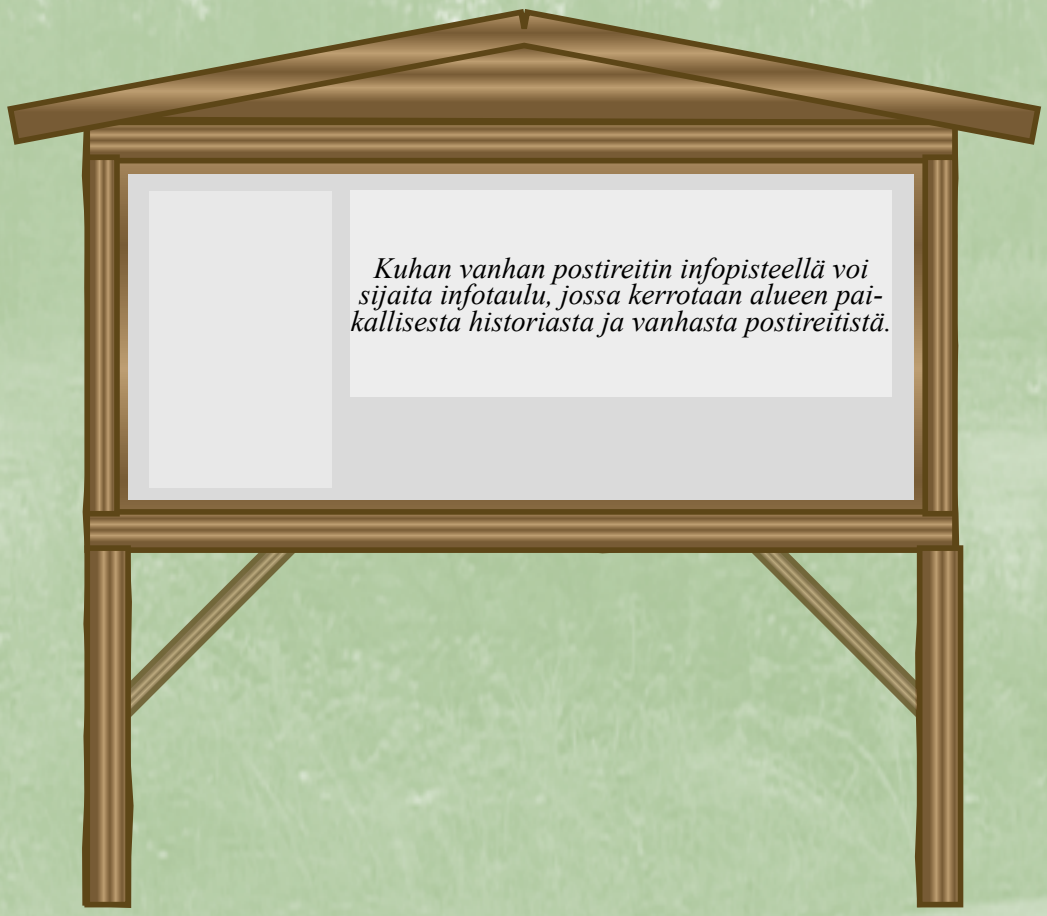

Uusi puinen kävelysilta

Kuhan kylälle suositellaan uutta kävelysiltaa ylittämään Kuhajärven ja Kuhan Takajärven yhdistävä pieni jokiuoma. Uusi silta sijaitsee vanhan postitien varressa. Kävelysilta palvelee niin kyläläisiä kuin matkailijoitakin. Helposti rakennettava puusilta on kevytrakenteinen ja siksi se sopii hyvin talkootyökohteeksi. Kyläyhdistys voisi vastata sen ylläpidosta. Sillan yhteydessä olevalla infotaululla tiedotetaan sillan rakentajista, ylläpitäjistä yhteystietoineen sekä käyttörajoituksista.

Uusi kävelysilta ylittäisi pienen Kuhansalmen.

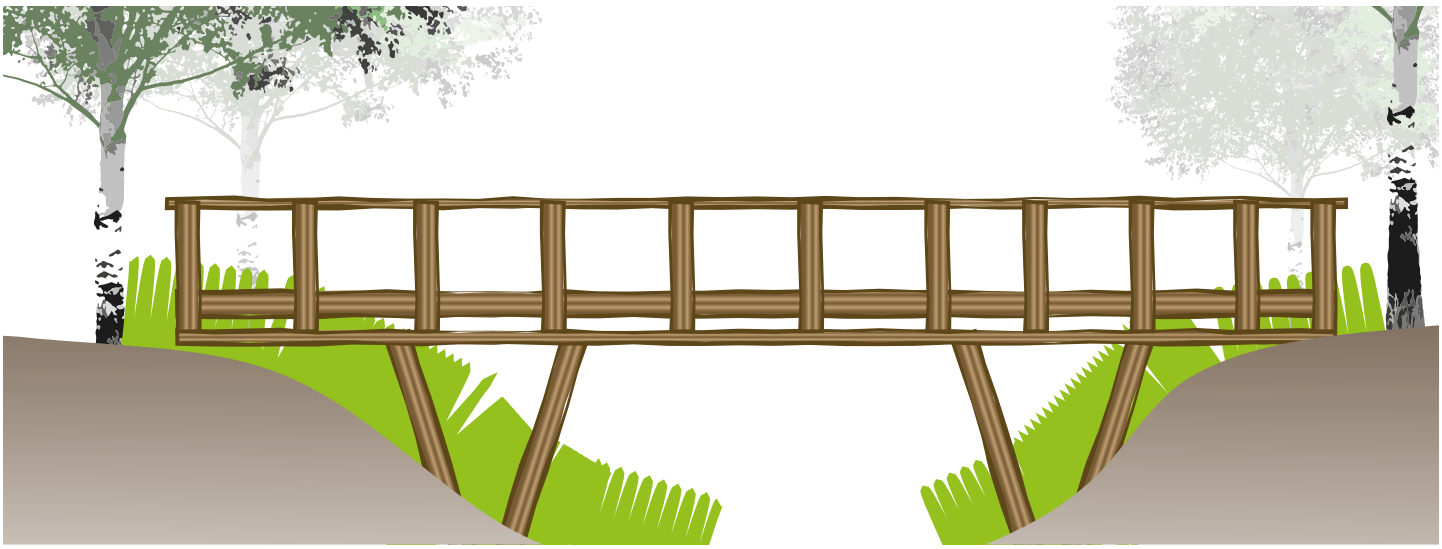

Luonnos uudesta kävelysillasta ja sen rakenteesta.

Uusi pysäköintialue

Maisemanhoitosuunnitelmassa ehdotetaan kunnostettavaksi uusi pysäköintialue Kuhan kylälle Kuhasalmen vanhalle levikkeelle, jossa nykyään lastataan lähinnä puukuormia. Alue on nykyisellään epäsiisti ja savipitoinen murske läpäisee vettä huonosti. Pysäköintialue Posiontien varressa on näkyvällä ja keskeisellä paikalla mäen alla. Aluetta ei voi ohittaa, kun kylälle saavutaan Ranuan kuntakeskuksen suunnasta.

Lanssipaikalle esitetään tilan uudelleen jäsentelyä, jossa pysäköinnille ja oleskelulle osoitetaan omat alueensa. Alueelta löytyy myös infotaulu sekä lähtöpiste tai -portti vanhalle Kuhan postireitille. Tienvarren reunusmetsää harventamalla pysäköintialueelta avautuisi näkymät Kuhajärvelle.

Uuden pysköintialueen paikka on nykyisellään epäsiisti lastauskenttä.

Idealuonnos uudesta pysäköintialueesta ja vanhan postireitin polusta.

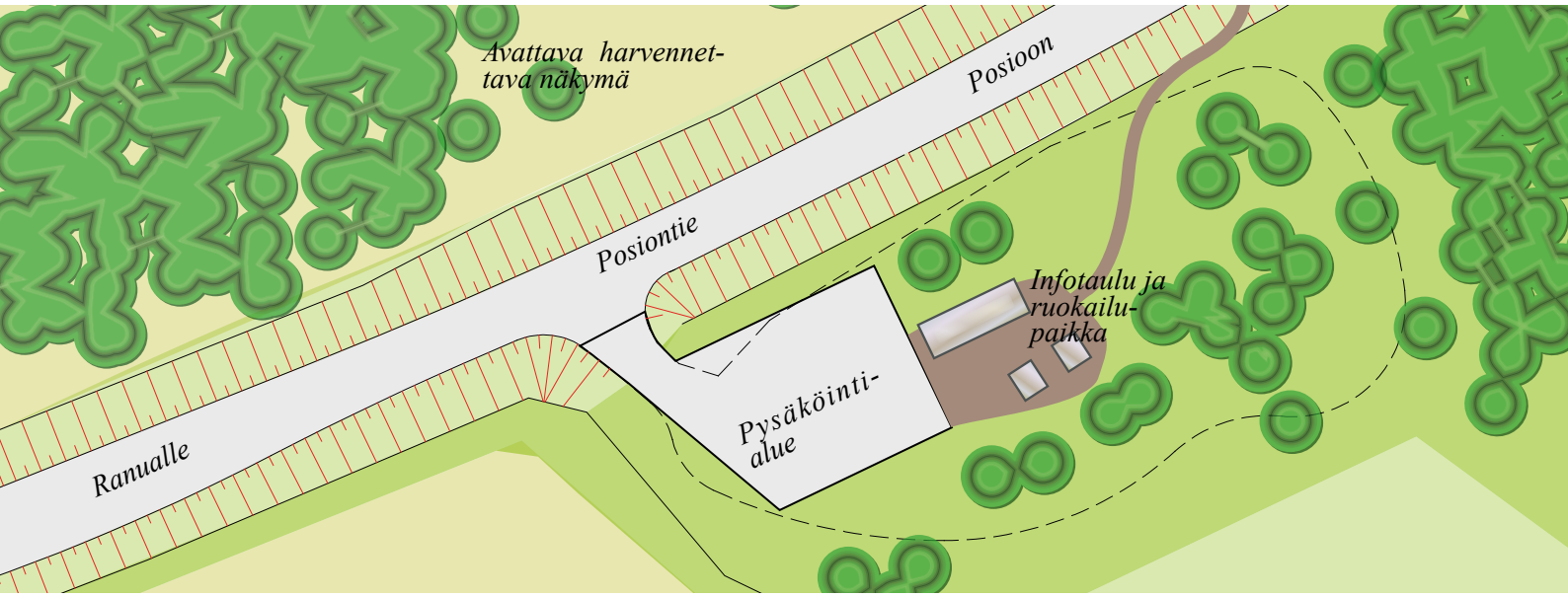

Uusi riukuaita

Maisemanhoitosuunnitelmassa on esitetty rakennettavaksi riukuaitaa Posiontien varteen Kuhantien läheisyyteen. Riukuaidan tarkoituksena on herättää tiellä kulkijassa huomio ja viestiä kylänraitille saapumisesta.

Riukuaidan valmistus on monivaiheista. Kyläläisten toiveesta hankkeen yhteydessä järjestettiin kaksi riukuaitakurssia. Alla on esitetty riukuaidan rakenne ja ulkonäkö.

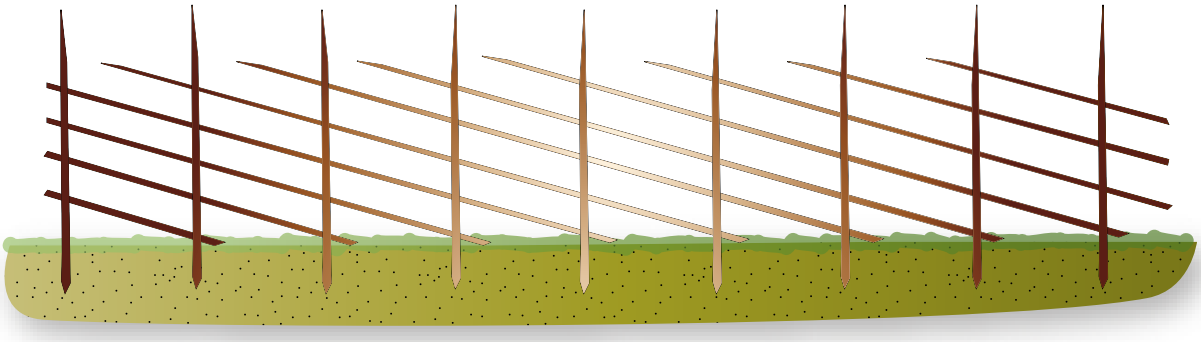

Kuoritusta kuusesta tehty riukuaita, jossa on noin 2 metriä korkeat pystytolpat ja 3-6 metriä pitkät vaakariut. Pystyjen väli on noin 1,2 metriä. Vaakariut solmitaan vitsaksilla.

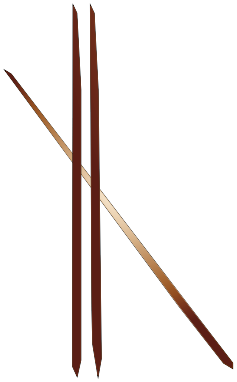

Riukuaidan vinotuki sijoitetaan noin 2-3 pystyn välein.

Uutta aitaa on ehdotettu rakennettavan Posiontien varteen.

Talkoot ja kurssit

Kylätalkoot ovat yksi tärkeimmistä keinoista pitää kylän ympäristö viihtyisänä ja vetovoimaisena. Se on kyläyhteisöä lujittava tapahtuma, joka on helppo järjestää. Jos maisemanhoito vaatii erikoisosaamista, sitä kyläyhteisö voi hankkia järjestämällä kursseja. Näin olemme toimineet Voimaantuvat kylät -hankkeessa. Kuhan kylän maisemanhoitotalkoissa vuosina 2017 ja 2018 harvennettiin Posiontien varressa Vanhan Kuhan risteysaluetta, Kuhasalmen ympäristöä ja tienvarsikoivikkoa. Hankkeessa haimme myös muutakin oppia kyläläisten toiveiden mukaan. Tietoa ja taitoa saimme raivaussahan käytöstä, riukuaidan rakentamisesta ja luonnonpölyttäjien keinopesien rakentamisesta. Katso linkit opetusvideoihin s. 21.

Vinkkejä avustuksista

Kylämaisemien hoitamiseen on saatavilla monenlaisia rahallisia tukia. Tukea on haettavana mm. perinnebiotooppien ja muinaisjäännösalueiden hoitoon, arvokkaiden rakennusten entisöintiin ja maiseman ja kulttuuriympäristökohteiden säilyttämiseen. Tukien sopimusajat vaihtelevat ja niitä haetaan vuosittain tiettyihin ajankohtiin mennessä. Tukiehtoihin on hyvä tutustua ennakkoon. Kyläjärjestöt ja -yhteisöt voivat hakea yhteisvoimin rahoitusta (riippuen avustuksesta) kyläalueen hoitoon. Seuraavassa esitellään tärkeimmät avustuslähteet ja lisätietolinkit:

Leader-Peräpohjola on alueen maaseudun kehittämisyhdistys. Leader-rahoituksella voidaan tukea mm. yritysten perustamista ja **investointeja**, kylien elinvoimaisuutta ja kansainvälistä toimintaa. Yhdistykset voivat hakea tukea mm. **kylämatkailun kehittämiseen**.

Leader-Peräpohjola www.perapohjola.fi

Ely-keskuksen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 ympäristösopimuksella on mahdollista hakea tukea **perinnebiotooppien, luonnonlaitumien ja kulttuuriperinnön hoitamiseen.**

Maaseutu.fi www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/maaseutuohjelma
Maa- ja kotitalousnaiset www.maajakotitalousnaiset.fi/palvelut/mkn-maisemapalvelut
Maaseutuvirasto www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljelija/ymparistosopimukset/Sivut/default.aspx

Ympäristöministeriö osoittaa ELY-keskuksille vuosittain määrärahaa haettavaksi **rakennusperinnön hoitoon.** Avustusta voi saada korjauksiin, joilla edistetään rakennusten säilymistä (esim. katot, ulkoseinät, ikkunat, ovet).

Ympäristöministeriö www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Rahoitus_ja_avustukset

Museovirasto myöntää avustuksia **muinaisjäännösalueiden hoitoon**, arvokkaiden rakennusten entistämiseen ja kulttuuriympäristökohteiden ja -maisemien säilyttämiseen.

Museovirasto www.museovirasto.fi/fi/avustukset

Lähteet

Etelä- ja Keski-Lapin kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2011-2013, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskus, 2013.

Kuhajärvien, Luiminkajärven, Kuusijärven, Petäjäjärven ja Kuukasjärvien osayleiskaava. Osa-alueet 1-3. 8.6.2011. Ranuan kunta.

Lapin perinnebiotooppien hoito-ohjelma, Lapin ympäristökeskus, Lapin ympäristökeskuksen raportteja 2, 2008.

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma Ranua ja Posio, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Raportteja 21, 2016.

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma Simo, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Raportteja 23, 2012.

Maisemat Ruotuun -maisemanhoidon malleja Lapista ja Kainuusta, Merja Lipponen (toim.), Aili Jussila, Piritta Peurasaari, 2014.

Museovirasto. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. Valtakunnalliset merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Viitattu 16.5.2018.

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan ehdotus 28.11.2016. Lapin liitto.

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan kulttuuriympäristökohteet 10.11.2014. Lapin liitto.

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan luonto- ja maisemaselvitys 10/2014. Lapin liitto.

Videolinkit

Näin mustikan pölyttymistä tehostettiin Levin voimametsät -hankkeessa
https://www.youtube.com/watch?v=Z7fPWPIekdg&

Näin rakennetaan keinopesä
https://www.youtube.com/watch?v=mXeOUSLGBg8

Lisätietoa

Luonnonvarakeskus, https://www.luke.fi/
ProAgria, https://www.proagria.fi/
Lapin ELY-keskus, http://www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-lappi

Luke
LUONNONVARAKESKUS

RAMBOLL

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

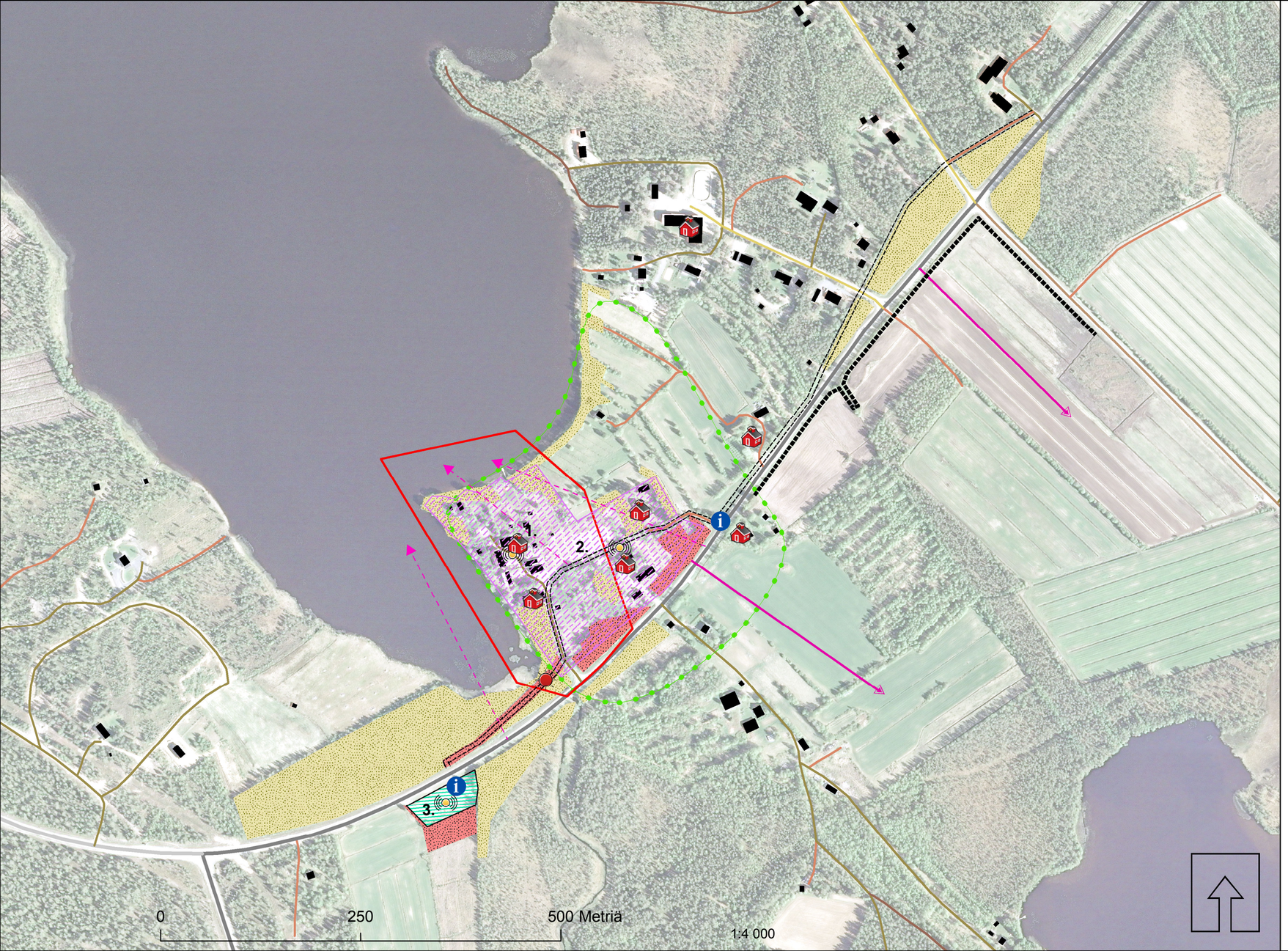

Kuhan maisemanhoitosuunnitelma

Arvokkaat ja suojellut kohteet

Arvokas kylämaisema-alue

Kylän alue jossa on yhtenäinen rakennus- ja kulttuuriperintö.

Kylämaiseman arvokas rakennus

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)

Perinnebiotooppi

Esim. niitty tai hakamaa.

Hoidettavat kohteet

Säilytettävä avoin näkymä

Avattava uusi näkymä

Puuston ja pensaikon valikoiva harvennus

Puuston ja pensaikon poisto

Uudet kohteet

Kehitettävä matkailun kohde

Kuhan tila (1.), Vanha postireitti (2.), Uusi infopiste (3.).

Uudistettava ja rakennettava polunpohja

Vanhan postireitin infopiste

Uusi puinen kulkusilta

Uusi pysäköintialue

Uusi riukuaita

Kalle Kemppainen
Ramboll Finland Oy

Päivämäärä: 17.10.2018